

Ympäristöohjelma
2025–2029

1.11.2024

Kuva: Isohiekan leirikeskus

” Viljele ja varjele ”

Laatinut

Kirsi Taponen & Raija Kivelä
Keuruun seurakunnan ympäristötyöryhmä
Keuruun seurakunta
Kippavuorentie 7
42700 Keuruu

Sisällys

ALKUSANAT

1 Johdanto.....	4
2 Tavoitteet toimintakaudelle.....	5
2.1 Kirkon ympäristödiplomi	5
2.2 Toiminta ja talous	6
2.3 Ympäristökasvatus	7
2.4 Jätehuolto ja kiertotalous.....	12
2.5 Ruoka ja keittiöt	14
2.6 Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito	15
2.7 Hautausmaat ja viheralueet	16
2.8 Metsät ja muut luonnonalueet	18
2.9 Liikenne	20
3 Yhteenveto	22

ALKUSANAT

Jumalan luoma maailma on täynnä kauneutta, monimuotoisuutta ja elämää, josta olemme saaneet osaksemme huolenpidon tehtävän. Seurakuntana meitä kutsutaan vastuullisuuteen ja kestävyYTEEN, toimimaan luomakunnan hyväksi ja varjelemaan sitä tuleville sukupolville. Ympäristöohjelmamme on osa tätä kutsua. Sen tavoitteena on ohjata Keuruun seurakuntaa toimimaan arjessa, hankinnoissa ja päätöksenteossa ympäristöä kunnioittaen ja edistäen kestävää kehitystä.

Raamattu muistuttaa meitä tehtävästämme: *"Herra Jumala otti ihmisen ja pani hänet Eedenin puutarhaan viljelemään ja varjelemaan sitä"* (1. Moos. 2:15). Tämä kehoitus viljellä ja varjella maailmaa on yhä ajankohtainen ja velvoittaa meitä vastuullisuuteen jokapäiväisissä valinnoissamme. Psalmissa 104 taas ylistetään Jumalan viisautta ja luomistyötä: *"Kuinka moninaiset ovatkaan sinun tekosi, Herra! Sinä olet ne kaikki viisaudessasi tehnyt, maa on täynnä sinun luotujasi"* (Ps. 104:24). Tämä psalmin kirjoittajan ylistys muistuttaa meitä arvostamaan kaikkea, mitä Jumala on luonut, ja varjelemaan sitä parhaamme mukaan.

Keuruun seurakunnan ympäristöohjelma rohkaisee seurakuntaa pieniin ja suuriin tekoihin yhteisen maapallomme ja oman elinpiirimme hyväksi. Toimimalla vastuullisesti ja tietoisesti voimme antaa tärkeän esimerkin myös ympäröivälle yhteisölle ja osoittaa kristillisen uskomme käytännössä. Luomakunnan varjeleminen ei ole vain yksittäinen teko tai kampanja, vaan jatkuvaa kasvua ja kehitystä arvojemme mukaisessa elämäntavassa.

Toivomme, että ympäristöohjelmamme herättää keskustelua, innostaa tekoihin ja tarjoaa konkreettisia askeleita kohti ekologisempaa seurakuntaa. Yhdessä voimme luoda kestävämmän tulevaisuuden, jossa luonto ja koko luomakunta voivat hyvin.

Keuruun seurakunnan kirkkoherra Ville von Gross, 2024

1 Johdanto

Kirkon ympäristödiplomi on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntia varten laatima järjestelmä. Ympäristökysymykset koskettavat kaikkea seurakunnan toimintaa. Kirkon ympäristödiplomi auttaa seurakuntaa tiedostamaan toimintansa ympäristövaikutukset, minimoimaan riskit, näkemään selkeämmin mahdolliset tulevat haasteet ja kehittämään toimintoja ympäristöystävällisempään suuntaan. Keuruun seurakunta on sitoutunut Hiilineutraali kirkko 2030 – tavoitteisiin ja näiden tavoitteiden toteutumisesta seurataan ympäristödiplomin vuosittaisessa seurannassa. Ympäristödiplomi on määräaikainen ja sen myöntää kirkkohallitus hiippakunnan auditoidun ja tuomiokapitulin lausunnon jälkeen. Ympäristödiplomi on voimassa myöntämisen vuosi mukaan lukien viisi kalenterivuotta.

Kirkkoneuvosto teki kokouksessaan 22.2.2024 päätöksen ympäristödiplomin hakemisesta Keuruun seurakunnalle ja asetti prosessia varten ympäristötyöryhmän sekä ympäristövastaavan. Keuruun seurakunnan ympäristöjärjestelmän keskeisiä toimijoita ovat ympäristötyöryhmä, ympäristövastaava, seurakunnan johto ja henkilöstö sekä luottamustoimissa olevat henkilöt. Unohtamatta seurakuntalaisten vastuuta ympäristötyön toteuttamisessa.

Keuruun seurakunnan ympäristötyöryhmä:

Teemu Ahonen	suntio – kiinteistöhoitaja (työryhmässä helmikuu – syyskuu 2024)
Ville von Gross	kirkkoherra
Suvi Kansanaho	taluspäällikkö
Raija Kivelä	kiinteistövastaava
Helena Kukkamo	kirkkoneuvoston ja kirkkovaltuuston jäsen / Keuruun museo
Jaakko Koppinen	kirkkoneuvoston ja kirkkovaltuuston jäsen
Kirsti Mäkinen	nuorisotyönohjaaja
Vilho Mäkinen	diakoni
Maija-Liisa Peura	emäntä (työryhmässä kevätkauden 2024)
Heli Ruotsalainen	emäntä (työryhmässä syyskauden 2024)
Leena Santaniemi	varhaiskasvatuksen ohjaaja / lähetys sihteeri
Kirsi Taponen	lastenohjaaja / ympäristövastaava
Anna Vuorinen	toimisto- ja viestintäsihteeri
Riikka Virtanen	seurakuntapuutarhuri (aloitti työryhmässä lokakuu 2024)

Tämä vuosien 2025–2029 ympäristöohjelma on laadittu ympäristövastaava Kirsti Taponen sekä ympäristötyöryhmän keväällä 2024 tekemän sisäisen ympäristökatselmuksen pohjalta. Rakenteeltaan se noudattaa kirkon ympäristödiplomin käsikirjaa vuodelta 2020. Ympäristöohjelma sisältää seurakunnan ympäristötavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Ympäristöohjelman on tarkoitus toimia ympäristönäkökulmien käsikirjana seurakunnan henkilöstölle ja luottamushenkilöille. Käsikirja tarjoaa seurakunnalle työkaluja toteuttaa perustehtävänsä entistä ympäristömyönteisemmin. Olkoon tämä dokumentti myös osoituksena Keuruun seurakunnan tahtotilasta kohti ekologisesti kestävämpiä toimintatapoja.

2 Tavoitteet toimintakaudelle

2.1 Kirkon ympäristödiplomi

Keuruun seurakunta on päättäjätasolla sitoutunut ympäristödiplomin hankintaan ja ylläpitoon. Vuonna 2024 nimetyssä ympäristötyöryhmässä on kattavasti työntekijöiden edustajia eri työaloilta sekä luottamushenkilöitä. Ympäristötyöryhmän jäsenet vievät ympäristötyöryhmässä nousseita asioita ja päätöksiä tiedoksi ja käytäntöön omille työaloilleen. Ympäristötyöryhmän kokouksien muistiot tulevat kaikille luettaviksi työyhteisön yhteiseen tiedostokansioon tietokoneelle. On tärkeää ottaa henkilöstön koulutukseen mukaan ympäristöasiat ja ne tulee myös huomioida uusien työntekijöiden perehdyttämisessä.

Ympäristöohjelman toteutumista seurataan täyttämällä ja täydentämällä vuosittain ympäristökatselmustaulukko. Katselmuksen ja ympäristöohjelman pohjalta laaditaan vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelmaan yhteenveto sen vuoden keskeisimmistä ympäristötavoitteista ja niiden toteutumiseen johtaneista ympäristötoimenpiteistä. Vuosittain tarkastellaan myös ympäristöohjelman kunkin vuoden kustannuksia aiheuttaneita toimenpiteitä ja sisällytetään ne seuraavan vuoden talousarvioon.

Avoin ympäristöviestintä on suuressa roolissa seurakunnan kokonaisviestinnässä. Viestintää tarvitaan, jotta muutos ihmisen toimintatavoissa voisi olla mahdollista. Keuruun seurakunnalla ei ole ollut tähän asti viestintäsuunnitelmaa, ja ympäristöasiat jäävät usein jalkoihin tiedon tulvassa. Ympäristödiplomin hakuprosessi on ollut hyvä alku nostattamaan tietoisuutta ympäristöasioiden tärkeydestä ja niihin vaikutusmahdollisuuksista.

Ensimmäinen diplomin hakuprosessi on ollut opettavainen ja paljon työtä vaatinut matka. Toisaalta se on myös antanut työyhteisöön yhteenkuuluvuuden ja yhteen hiileen puhaltamisen energiaa. Me teemme tämän yhdessä: luonnon, luomakunnan ja tulevaisuuden puolesta. Samalla on ollut ilo huomata, kuinka paljon ympäristöasioihin on Keuruun seurakunnassa jo panostettu tähänkin asti. Ympäristödiplomi työkaluineen tuo seurakuntaamme uusia kehitysnäkymiä ympäristöasioiden eteenpäin viemiseen. Uskomme, että seurakuntamme toimintamalleihin vakiintuessaan ympäristödiplomin ja ympäristöohjelman tavoitteiden eteenpäin vieminen ympäristömyönteisemmässä arjessa helpottuu.

Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Ympäristötyöryhmää pidetään yllä ja se kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa ympäristödiplomin hakuprosessin jälkeenkin.	Ympäristövastaava kutsuu työryhmän koolle.	Vuosittain toukokuussa ja marraskuussa
Ympäristöohjelman toteuttamisesta raportoidaan vuosittain.	Seurakunnan toimintakertomukseen liitetään seloste ympäristötyöstä, jonka ympäristövastaava laatii hallinnon	Vuosittain, helmikuu

	hyväksyttäväksi työalavastaavien raportointien pohjalta.	
Auditoinnin pyytäminen tuomiokapitulilta, tarvittavien lisäselvitysten laatiminen, auditointipäivän suunnittelu ja järjestäminen.	Ympäristötyöryhmä tekee tarvittavat valmistelut auditointia varten ja järjestää sen.	Joulukuu 2024 Helmikuu 2025
Diplomin uusiminen toimintakauden päättyessä.	Kirkkoneuvosto päättää diplomin uusimisesta ja ympäristötyöryhmä tekee tarvittavat valmistelut.	Vuosi 2029
Seurakunta viestii ympäristöasioistaan eri tavoin ja laajasti.	Ympäristötyöryhmä kannustaa eri työaloja ideoimaan eri viestintätapoja. Viestintää tilojen ilmoitustauluilla, seurakunnan nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa kehitetään yhteistyössä viestintäsihteerin kanssa.	Viestinnän suunnittelupalaveri tammikuussa 2025, sekä aina tarpeen mukaan
Seurakunnan työntekijöitä koulutetaan ympäristöasioissa.	Ympäristövastaava osallistuu kerran vuodessa ulkopuolisen tahon tarjoamaan koulutukseen ympäristöteemoihin liittyen. Työalakohtaisiin koulutuksiin pyritään sisällyttämään ympäristöasiat, tässä ovat työalavastaavat avainasemassa. Koulutukset huomioidaan budjettiin koulutusmäärärahoja laadittaessa. Henkilökunnalle järjestetään jätelakikoulutus työpaikkakokouksen yhteydessä keväällä 2025	Kevät 2025 Jatkuva

2.2 Toiminta ja talous

Seurakunnan talouden hoito on jo pitkään ollut suunnitelmallista ja ennakoivaa. Hankintoja tehdään jo nyt hyvin harkitusti ja vastaisuudessa painotamme entistä enemmän vastuullisia vaihtoehtoja. Jotta vastuullisia valintoja voidaan tehdä, on tärkeää laatia seurakunnalle hankintasuunnitelma ja vastuullisen sijoittamisen strategia sekä tiedottaa niiden sisällöstä kattavasti henkilöstölle. Toiminnassa ja taloudessa keskeiselle sijalle tulee asettaa ympäristön huomioiminen, sijoitustoiminnan ohjaaminen kestäväksi ja taloudenhoidon vastuullisuus.

Kun tietoa on riittävästi, muuttuu ajattelu pysyvästi ympäristömyönteiseksi. Näin vastuullisuus tulee automaattiseksi osaksi työntekijöiden toimintaa.

Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Laaditaan hankintaohje. Hankinnoista vastaava henkilöstö perehdytetään hankintaohjeeseen ja kestävämpien hankintojen tekemiseen syvällisemmin.	Aiheesta kootaan tietopaketti, joka lähetetään henkilöstölle sähköpostitse. Ympäristövastaava/taluspäällikkö.	Maaliskuu 2025
Pyritään lisäämään ympäristömerkittyjen tuotteiden osuutta hankinnoissa.	Hankintaratkaisuja tehtäessä valitaan ympäristömerkittyjä tuotteita aina kun mahdollista. Kaikki työntekijät	Jatkuva
Suositaan vuokraamista tai olemassa olevien tarvikkeiden korjausta ja kunnostusta uusien hankkimisen sijaan.	Hankintavastaavien tulee aina selvittää vaihtoehtoja uusille tuotteille. Ohjeistuksen antaa taluspäällikkö.	Jatkuva
Seurakunta sijoittaa varansa vastuullisesti.	Seurakunnalle laaditaan vastuullisen sijoittamisen strategia, josta vastaa taluspäällikkö.	Vuoden 2025 aikana
Toimintakertomukseen kirjataan kunkin toimialan tekemä ympäristötyö.	Jokainen työalavastaava veloitetaan raportoimaan työalansa ympäristöteoista vuosittain ja tiedot liitetään toimintakertomukseen. Kirkkoherra/ympäristövastaava huolehtii, että näin tapahtuu.	Ohjeistus tammikuussa 2025. Raportointi vuoden lopussa (joulukuu). Jatkuva

2.3 Ympäristökasvatus

Ympäristövastuu ja luomakunta ovat aktiivisesti esillä kaikessa toiminnassamme kasvun kaaren eri vaiheissa. Ympäristökasvatussuunnitelma on laadittu syksyllä 2024 ja se toimii yhdessä ympäristökasvatuksen vuosikellon kanssa oivallisena oppaana työntekijöille ympäristökasvatuksen toteuttamisessa.

Viestinnän toteuttamisessa seurakunta on pyrkinyt opettamaan ja rohkaisemaan seurakuntalaisia etsimään tietoa yhä enemmän sosiaalisen median ja netin kautta. Myös ympäristökasvatuksen teemat tulevat näkymään nykyistä enemmän tiedotuksessamme.

Varhaiskasvatuksessa olemme huomioineet ympäristökasvatuksen monellakin tavalla. Kerhotiloissa on lajitteluroskikset biojätteelle, muoville ja sekajätteelle ja kerhotilanteissa lapsille kerrotaan lajittelun tärkeydestä. Ympäristötekojen vaikutuksista keskustellaan arkisissa tilanteissa,

esimerkiksi eväsretkellä. Luonnonsuojelusta keskustellaan useamman kerran vuoden aikana, mm. luomiskertomuksen yhteydessä. Askarteluissa käytämme paljon kierrätysmateriaaleja ja keskustelemme materiaalien järkevästä käytöstä. Perhekerhoissa olemme ohjanneet perheitä hukkaruuan vähentämiseen ja esimerkiksi vauvakerhoissa olemme pyrkineet kannustamaan perheitä kierrättämiseen.

Koululaisten kanssa olemme pyrkineet käyttämään pestäviä astioita aina kun vain mahdollista (kerhoissa ja leireillä) ja saamaan näin kertakäyttöastioiden käytön minimiin. Roskien lajittelu helpoksi eri pisteissä olevien lajitteluroskisten avulla. Tietoa myös kerhonoahjaajille ja isosille asian tärkeydestä.

Tarjoamme leirikoulujen pitopaikka kilpailukykyiseen hintaan oman paikkakunnan leirikeskuksessa, että matkustaminen vähenee. Seurakunnan retkille lähdemme linja-autolla, jotta yksityisautojen käyttö vähentyisi silloin kun se on taloudellisesti järkevää.

Kerho-/leiriohjelmissa pidämme luonnonarvoja esillä ja askartelemme kierrätysteemaisia askarteluja. Koululaisten syksyn ensimmäinen koulukirkko pidetään metsäkirkkona maastokirkossa. Askartelun sijaan usein leivontaa, josta ei jää hävikkiä eikä jätettä.

Hartaudessa teemoina usein Jumalan luomistyö ja sen varjeleminen.

Perheille olemme järjestäneet pyhiinvaellusretkiä lähimetsän luontokohteisiin. Kerhot ja leirit sisältävät myös nuotiotapahtumia ja luonnon tutkimista. Koulu yhteistyössä ympäristöaihe on aina luontaisesti esillä, kun toimitaan. Olemme tehneet myös jo vuosia yhteistyötä paikallisen erämatkailuyrityksen kanssa mm. kanoottiretkien muodossa.

Rippikoulutyössä meillä ei ole erityistä suunnitelmaa paikallisesti, kuinka ympäristöaiheita käsitellään. Jokainen riparitiimi miettii käsittelytavat ryhmäkohtaisesti. Rippikouluissa toteutetaan luontokirkkoja ja hartauksia. Rippikoulutyössä käytetään luontopolkuja ryhmätöissä, iltaohjelmissa, kilpailuissa ja hartauselämässä.

Aikuistyössä ympäristöasiat luonnollisena osana toimintaa, vaikka ei varsinaista ympäristökasvatusta ole omana saarekkeena, mutta pyrimme kuitenkin puuttumaan esimerkiksi leireillä ja kokoontumisissa ympäristön kannalta huonoon käytökseen ja rohkaisemaan parempaan. Seurakunta on ollut mukana vuosittain Pihlajavedellä järjestettävillä Erämaapäivillä.

Seurakunnassamme on pidetty ympäristöaiheisia jumalanpalveluksia mm. teemoilla kylvön siunaus, maastokirkko, Suomen luonnon päivä ja Luomakunnan sunnuntai sekä sadonkorjuu. Luonnossa hiljentymispaikkoja meiltä löytyy useampiakin: Pikkuhiekan maasto, Leirisaari, Rekolan vanha hautausmaa, Keuruun vanhan kirkon puisto, Lamposaari ja Häntämäen tulisija paikka.

Seurakunnallamme ei ole omaa liikunta-agenttia, mutta monet tarjoamamme toimintamuodot pitävät sisällään kaikille sopivaa, avointa ja maksutonta liikuntaa harrastekerhojen sekä ohjelmakerhojen muodossa viikoittain.

Ympäristökasvatusta olemme toteuttaneet myös lahjoittamalla ylimääräisiä huonekaluja ja muita tarvikkeita sekä pitämällä halvalla pois -myyntipäiviä.

Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Seurakunnan ylläpitää ja kunnostaa hiljentymisspaikkojaan sekä viestittää niistä aktiivisesti.	Ympäristötyöryhmä ylläpitää seurantaa. Toteutus esimerkiksi talkoo-/vapaaehtoistyönä tai hautaustoimen työnä.	Jatkuva
Seurakunta järjestää laskiaistapahtumia yhteisvastuukeräyksen hengessä	Varhaiskasvatus, sanan toimiala, emännät. Jumalanpalvelus / hartaus, talvista puuhaa ja ruokaa yhteisvastuun hyväksi	Helmi - maaliskuu
Seurakunta on yhteiskunnallinen vaikuttaja ympäristöasioissa.	Ympäristövastaavan / kiinteistövastaavan koordinoimana seurakunta osallistuu mm. Earth Hour – tempaukseen ja seuraa aktiivisesti mahdollisuuksiaan osallistua myös muihin tapahtumiin ja kampanjoihin. Ekopaastosta viestitään aktiivisesti viestintäsihteerin toimesta.	Earth Hour: maaliskuun viimeinen lauantai Ekopaasto: helmi-maaliskuu
Varhaiskasvatus tuo ympäristönäkökulmia yhä näkyvämmiksi toiminnassaan.	Ympäristökasvatusta toteutetaan määrätietoisesti lapsi- ja nuorisotyössä . Muun muassa kerhoihin, ryhmiin ja leireille suunnitellaan teemapäiviä esim. luonnonsuojeluun tai kierrätykseen liittyen.	Jatkuva
Aikuis- ja lähetystyö tuovat ympäristönäkökulmia yhä näkyvämmiksi toiminnassaan.	Diakoniatyöntekijät ja lähetys sihteeri sisällyttävät työalansa tilaisuuksiin ja toimintaan aiheita esim. luonnonsuojeluun tai kierrätykseen liittyen. Yksilöiden kohtaamisessa tarjotaan opastusta ekologisempiin elämäntapoihin.	Jatkuva
Siivoustalkoot	Seurakuntapuutarhuri, kiinteistövastaava, emännät. Siivoustalkoot hautausmailla ja leirikeskuksissa. Talkoolaisille ruoka tai muuta evästä.	Toukokuu
Kylvönsiunauksen juhlaa	Kirkkoherra, emännät. Vietetään jumalanpalveluksen yhteydessä yhteistyössä paikallisten tuottajien kanssa.	Vuosittain, toukokuu

<p>Ympäristöteemat ovat enemmän esillä jumalanpalvelus- ja hartauselämässä.</p>	<p>Sanan toimiala huomioi ympäristöteemat jumalanpalvelussuunnittelussa.</p> <p>Luomakunnan sunnuntaita vietetään elokuun viimeisenä sunnuntaina. (Suomen luonnon päivä).</p> <p>Jumalanpalveluksia, hartauksia tai musiikkitilaisuuksia vietetään luonnon äärellä muutamia kertoja vuodessa. Iltahartaudet ja musiikki-illat (Keuruun vanha kirkko ja Pihlajaveden erämaakirkko.) Pihlajaveden Erämaapäivät. (Elokuu)</p>	<p>Vuosittain kesäkaudella</p>
<p>Musiikkitilaisuuksia suunnitellaan ympäristöaiheiden ympärille.</p>	<p>Kantorit järjestävät vastuualueillaan vähintään yhden luontoaiheisen tai luonnon äärellä toteutettavan musiikkitilaisuuden vuodessa. Sisätiloissa pidettävissä musiikkitilaisuuksissa voi viestin vahvistamiseksi tai tavoitellun tunnelman saavuttamiseksi hyödyntää visualisointia esim. diaesityksen muodossa.</p>	<p>Vuosittain eri vuodenaikoina ja esimerkiksi Suvivirren sunnuntai toukokuussa, Pihlajaveden Erämaakirkon musiikki-illat heinäkuussa ja Suomen luonnon päivänä elokuussa. (Luomakunnan sunnuntain vietto)</p>
<p>Kesäleirit</p>	<p>Varhaiskasvatus, varhaisnuorisotyö, emännät. Perheiden leiripäivillä pyritään käyttämään luonnon- ja kierrätysmateriaaleja. Koululaisten kesäleireillä luonto on oleellinen osa toimintaa, ilo, mahdollisuus, tavoitteena roskaton piha.</p>	<p>Vuosittain kesäkaudella</p>
<p>Avoimet saunapäivät Leirisaarella</p>	<p>Kiinteistövastaava. Seurakuntalaisille avoimet saunapäivät Leirisaarella kerran viikossa.</p>	<p>Vuosittain kesäkaudella</p>

Hautausmaakävelyt	Seurakuntapuutarhuri Järjestetään opastettuja hautausmaakerroksia yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa (esimerkiksi museo)	Vuosittain kesäkaudella
Lähetyksen marjataloot	Lähetys sihteeri Paikallisella marjatilalla käydään keräämässä lahjoitettuja marjoja vapaaehtoisten kanssa myyntiin lähetyksen hyväksi.	Mahdollisuuksien mukaan vuosittain elokuu
Sadonkorjuun kiitosjuhla	Kirkkoherra, emännät. Vietetään jumalanpalveluksen yhteydessä yhteistyössä paikallisten tuottajien kanssa.	Vuosittain, syyskuu
Euroopan liikkujien viikko	Kaikki työalat. Viestintäsihteeri / ympäristövastaava erityishuomio tiedottamiseen. Kannustetaan työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja seurakuntalaisia liikkumaan Euroopan liikkujien viikolla. Ajankohta on 16.–22.9. Tiedotetaan myös, että 22.9. on auton vapaapäivä. Tällä viikolla seurakunnan eri toiminnoissa korostetaan liikkumisen ja liikunnan merkitystä.	Vuosittain syyskuu
Maailman kasvisruokapäivä	Emännät, viestintäsihteeri, ympäristövastaava. Vietetään Maailman kasvisruokapäivää 1. lokakuuta. Otetaan huomioon mahdollisissa tarjoiluissa ja tiedotetaan työntekijöille, luottamushenkilöille ja seurakuntalaisille päivästä. Seurakunnan työntekijät ja luottamushenkilöt osallistuvat päivään syömällä itse kyseisenä päivänä kasvisruokaa.	Vuosittain lokakuu
Joulumarkkinat	Varhaiskasvatus, varhaisnuorisotyö. Joulumarkkinoilla seurakunnalla askartelupiste, jossa askarrellaan luonnonmateriaaleista ja hyödynnetään kierrätysmateriaaleja. Esim. voi tehdä itse oman maksuttoman havukranssin.	Mahdollisuuksien mukaan vuosittain joulukuu

2.4 Jätehuolto ja kiertotalous

Jätehuoltoon on Keuruun seurakunnassa panostettu jo ennen ympäristödiplomin hakuprosessia ja paikallisen jätehuoltoyhtiön kanssa on muodostunut hyvä yhteistyö. Kehittämistä löytyy kuitenkin laajalle alueelle levittyvässä kiinteistökannassamme. Rungas kiinteistömäärä ja välimatkat lisäävätkin jätteenkuljetuksen kuormitusta. Tästä syystä kaikilla kiinteistöillä ei ole katsottu kannattavaksi lajitella kaikkia jätejakeita, erityisesti kun joitakin niistä muodostuu toisilla kiinteistöillä hyvin vähän. Jätelakia kuitenkin noudatetaan ja paikallisia jätehuolto-ohjeita seurataan aktiivisesti. Työntekijät toimittavat lajitellut jätteet lähimmille jätteidenkeräyspisteille toimipaikoista, joilla ei ole kiinteää lajittelupistettä.

Lajittelupisteille on lisätty lajittelumahdollisuuksia ja lajittelua pyritään edelleenkin kehittämään. Tämä vaatii viitseliäisyyttä kaikilta työntekijöiltä. Jatkuva ekologisen ajattelun vahvistaminen työntekijöissä ja seurakuntalaisissa on avain tehokkaampaan kiertotalouteen.

Selkeät opasteet sekä lajitteluastioiden sijoittelu ja käytettävyys ovat olennainen osa hyvin toimivaa jätehuoltoa. Näihin asioihin keskitytäänkin erityisesti tällä diplomikaudella.

Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Seurakunnassa tehtyä jätehuoltokartoitusta ja jätehuoltosuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.	Erillistä jätehuoltosuunnitelmaa meillä ei ole. Kaupunki/kunta määrittää jätehuoltofirmat ja he toimivat lain perusteella. Multialla Sammakkokankaan jätehuolto ja Keuruulla Linlog ja Lassila-Tikanoja molemmissa esim. kynttiläjäte hautausmailla ja erilaiset muut ongelmajätteet (Keuruun jäteasema). (Keuruun kaupungin yleiset jätehuoltomääräykset 2020 ja Sydän-Suomen jätelautakunnan alueelliset jätehuoltomääräykset 2023). Jätehuoltovastaava ja ympäristövastaava hoitavat päivityksen tarpeen mukaan.	Jatkuva
Sisätilojen lajittelumahdollisuuksia parannetaan seurakunnan kiinteistöillä.	Jätehuoltovastaava ja ympäristövastaava selvittävät kiinteistökohtaiset lajitteluastioiden tarpeet ja hankkivat värikoodatut astiat sekä selkeät lajitteluopasteet niihin.	2025
Jätteenlajittelua ulkotiloissa tehostetaan.	Jätehuoltovastaava huolehtii, että:	Jatkuva

	<ul style="list-style-type: none"> - muovin-, kartongin- ja paperin erilliskeräystä lisätään niillä kiinteistöillä, joilla on säännöllistä, viikoittaista toimintaa. - jätehuollon kehittämisessä pyritään minimoimaan jätteen kuljetuksesta aiheutuvat päästöt - jäteastioiden täyttymistä seurataan ja tehdään tarvittavat muutokset tyhjennysväleihin 	
Jatketaan tavarain ja materiaalin kierrätyksen edistämistä.	<p>Käytöstä poistettu käyttökelpoinen tavara viedään jäteaseman sijaan kierrätykseen tai luovutetaan kirpputoreille / tarvitseville.</p> <p>Esimerkiksi askarteluun kelpavaa ylijäämämateriaalia, kuten kynttilänpätkiä tai maaleja, voi tarjota seurakunnan viestintäkanavissa annettavaksi.</p> <p>Jokainen työntekijä voi työssään ideoida eri tapoja edistää kiertotaloutta.</p>	Jatkuva
Vähennetään paperijätteen määrää ja huolehditaan SER-romun kierrätyksestä.	<p>Toimistotyöntekijät huolehtivat työympäristössään mahdollisimman tehokkaasta jätteenlajittelusta ja elektroniikkaromun asianmukaisesta varastoinnista, laitteiden korjauskelpoisuus selvitetään aina ennen hävitystä. Jätehuoltovastaava hankkii ja nimeää laatikon rikkinäiselle elektroniikalle. IT-tuki huolehtii elektroniikan kierrätyksestä. Jokainen työntekijä välttää tarpeetonta tulosteiden ottoa.</p>	Jatkuva
Vaarallisen jätteen sijoitus ja käsittely sekä käyttöturvallisuustiedotteet pidetään ajan tasalla ja helposti saatavilla.	<p>Vaarallisen jätteen vastaavat huolehtivat vaarallisten kemikaalien asiallisesta varastoinnista ja kuljetuksesta kirjanpidon kera. Kiinteistövästava / talouspäällikkö muistuttaa työntekijöitä käyttöturvallisuustiedotteiden päivittämisestä.</p>	Jatkuva

2.5 Ruoka ja keittiöt

Seurakunnan omaa keittiötoimintaa toimituksiin liittyvissä tilaisuuksissa, kuten kastejuhlat ja muistotilaisuudet, on viime vuosina supistettu. Nämä tilaisuudet ovat hoitaneet omaiset itse taikka pitopalveluyritykset. Näin ollen keittiöiden ympäristövaikutuksetkin ovat seurakunnan osalta pienentyneet. Seurakuntatila Kamanan keittiö on kuitenkin jatkuvassa käytössä viikoittain toistuvien seurakunnan tilaisuuksien ruokapalveluissa ja sen toiminta on näin ollen tärkeässä roolissa tulevalla diplomikaudella. Kesäkaudella leirikeskus Isohiekka toimii täydellä teholla, joten myös sen keittiöllä on iso rooli ympäristötyössä.

Ruokaa päätyy jätteeksi hyvin vähän jo nykyisellään hävikkiruuan tehokkaan hyödyntämisen ansiosta ja näin aiomme edelleen toimia. Kahvia päätyy viemäriin kuitenkin paljon ja tämän minimoimiseksi ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Kahvihävikin pienentämiseksi on syksyllä 2024 seurakuntatila Kamanassa otettu käyttöön kahviautomaatti.

Tulevalla diplomikaudella tulemme myös kiinnittämään enemmän huomiota ympäristöviestintään tilaisuuksissa, joissa seurakunnalla on ateriapalveluita. Kertakäyttöastioiden käyttäminen tilaisuuksissa on ollut seurakunnassamme jo muutaman vuoden minimissään. Tavoitteena olisi saada kertakäyttöastiat pois käytöstä myös kirkossa tapahtuvissa kahvitarjoiluissa.

Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Kertakäyttöastioiden käytön vähentäminen	Emännät ja keittiöhenkilökunta. Kertakäyttöastioiden käyttöä pyritään vähentämään. Kokonaan niistä ei pystytä luopumaan esim. kirkkokahvituksissa tulevien remonttien ja vapaaehtoisten kahvittajien vuoksi. (käytännön asioita). Kertakäyttöastioita käytetään vain pakollisissa tapauksissa ja käytännöllisistä syistä tiloissa, joissa ei ole astioiden pesumahdollisuutta.	2025–2029
Keittiöhenkilöstön ympäristötietoutta kehitetään edelleen.	Kiinteistövastaava tai talouspäällikkö huolehtii, että keittiöhenkilökunta osallistuu ympäristöaiheiseen koulutuspäivään vähintään kerran diplomikauden aikana.	2025–2029

Kasvisruuan osuutta kasvatetaan tarjoiluissa.	Emännät kasvisruokapäiviä lisätään mm. leireillä ja muissakin tarjoiluissa. Kasvisvaihtoehto on aina pyydettyessä saatavilla.	2025–2029
Seurakunnan pääkeittiön kalusteusinnoissa huomioidaan ympäristökysymykset.	Hankittavat kalusteet ovat materiaaliltaan ekologisesti kestäviä ja helposti puhtaana pidettäviä. Laitteet ja keittiötoiminnot suunnitellaan siten, että työt voidaan suorittaa mahdollisimman energiatehokkaasti. Laitteilla on hyvä energialuokitus. Kiinteistövastaava, talouspäällikkö ja emännät tekevät yhteistyötä asiassa.	Jatkuva
Ympäristöviestintään kiinnitetään entistä enemmän huomiota ateriapalveluiden yhteydessä.	Tarjoilupöydillä esillä tietoa ruokien alkuperästä, luomusta, lähiruusta jne. Emännät ja keittiöhenkilökunta tekevät yhteistyötä asiassa.	Jatkuva
Reilun kaupan tuotteiden lisääminen	Emännät, talouspäällikkö Pyrimme lisäämään Reilun kaupan tuotteiden hankintaa ja käyttöä.	Jatkuva

2.6 Energia, kiinteistöt ja kiinteistöhoito

Keuruun seurakunta kattaa maantieteellisesti suuren alueen ja rakennuskannan ylläpidossa riittää teknisiä ja taloudellisia haasteita väkimmäällisesti suhteellisen pienelle seurakunnalle. Tilat ja rakennukset tulisi saada pidettyä kunnossa, jotta vältetään esimerkiksi vahinkotilanteiden aiheuttamilta yllättäviltä kustannuksilta. Tarpeettomia ja vähällä käytöllä olevia tiloja on jo ennestään pyritty vähentämään ja mahdollisuuksia siihen etsitään edelleen. Osa alhaisen käyttöasteen rakennuksista on lähes mahdoton myydä, joten niiden ylläpitokustannukset on saatava mahdollisimman alhaiseksi. Kiinteistöhoitoon näkökulmasta pitkät välimatkat luovat myös haasteita.

Energiaa ja vettä kuluu toiminnassa jatkuvasti, mutta käyttäjille kuluminen on näkymätöntä. Sen vuoksi tarvitaan tiedonjakamista ja toimintaohjeita. Veden ja energian säästäminen arjessa ei välttämättä vaadi investointeja ja näkyy alentuneina kustannuksina jo kuukausien sisällä. Siksi valistustoimet ovatkin keskeisiä ympäristöohjelman tavoitteita.

Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Osa tarvittavasta energiasta tuotetaan omilla aurinkopaneeleilla.	Aurinkopaneelien asentamista Isohiekkan leirikeskukseen harkitaan.	2025–2029

	Kiinteistövastaava vastaa hankkeen etenemisestä ja selvitystyöstä.	
Työntekijöille annetaan opastusta energian- ja vedensäästöön liittyen.	Kiinteistövastaava huolehtii energian- ja vedensäästötiedon jakamisesta työntekijöille esimerkiksi kirjallisen ohjeen muodossa. Säästäväisyydestä lienee tarpeen muistutella ajoittain muillakin tavoilla.	Vuosittain lokakuu (esim. energiansäästöviikko)
Energian ja veden kulutusta seurataan aktiivisesti ja kulutuksesta tiedotetaan henkilöstöä.	Kiinteistövastaava seuraa kulutuksia ja tiedottaa tarvittaessa kiinteistöstä vastaavalle kulutuksen muutoksista. Eners Oy.	Jatkuva, 2–4 kertaa vuodessa
Tilojen valaistusta kehitetään energiatehokkaampaan suuntaan.	Kiinteistövastaava ja suntiot uusivat tarpeen mukaan vuosittain valaistusta energiatehokkaammaksi.	Jatkuva
Siivousmenetelmiä kehitetään edelleen	Siivoustyöstä vastaavat huolehtivat, että: - kertakäyttötuotteiden käyttö minimoidaan - siivousmenetelmät säästävät vettä, energiaa, pesuainetta ja työntekijää - siivous mitoitetaan oikein - käytettävät aineet ja materiaalit ovat mahdollisuuksien mukaan biohajoavia	Jatkuva

2.7 Hautausmaat ja viheralueet

Hautausmaat ja viheralueet ovat tärkeä osa seurakunnan ympäristötyötä. Se on osa, joka näkyy selkeästi myös seurakuntalaisille. Kauniisti hoidetut hautausmaat ja pesivät linnut ilahduttavat niin ohikulkijoita, kuin työntekijöitäkin. Tavoitteena onkin saada talkootyöllä hautausmaille linnunpönttöjä diplomikauden aikana. Pienikin alueiden muuttaminen kevyemmän hoidon alueiksi, säästää polttoainetta ja työntekijöiden aikaa muuhun. Kesällä 2024 puretun Pihlajaveden seurakuntakeskuksen tilalle seurakunta tulee istuttamaan kukkakedon keväällä 2025. Toisaalta hautausmaat ovat tärkeää kulttuuriperintöä ja hoito on mitoitettava tämä seikka huomioiden. Uhanalainen kasvillisuus ja perinnekasvit on syytä kartoittaa ainakin niiltä alueilta, joiden hoitoon aiotaan tehdä muutoksia.

Suurimmalla osalla hautausmaita joudumme käyttämään kasteluvetenä vesijohtovettä vesistöjen pitkän etäisyyden vuoksi. Multialla pystymme käyttämään onneksi kolmella hautausmaalla järvestä nostettavaa kasteluvettä. Työkoneista ja lannoitteista aiheutuvien ympäristövaikutusten minimoiminen on myös keskiössä hautausmaiden ja viheralueiden ympäristötavoitteissa. Pyrimme vaihtamaan työkoneet ympäristöä vähemmän rasittaviksi aina niiden uusimisen yhteydessä.

Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Hautausmaiden hoitosuunnitelmat päivitetään ja niissä huomioidaan ympäristönäkökulmat entistä paremmin.	Seurakuntapuutarhuri	Jatkuva
Hoitohaudoille tarjotaan perennavaihtoehtoa ja toimintatapoja kehitetään siihen liittyen aktiivisesti.	Seurakuntapuutarhuri ja hautausmaiden kausityöntekijät	kasvivaihtoehtojen tarkastelu vuosittain. Jatkuva
Hautausmaiden ja muiden pihalueiden kulttuuriarvot inventoitu 1989 Keuruu, Haapamäki, Pihlajavesi (Heli-Maija Voutilainen). Uudemmat muistomerkit luetteloitu 2021 (Tuula Niemelä). Tarkkaillaan tilannetta.	Seurakuntapuutarhuri vastaa inventoinnin ajan tasalla pysymisestä.	Jatkuva
Kevyemmän hoidon alueita pyritään lisäämään ja pitämään yllä.	Pihlajaveden seurakuntatalon tilalle istutetaan kukkaketo. Pihlajaveden vanha hautausmaa sekä Kamanan rantakaistale pidetään edelleen kevyemmän hoidon alueina. Seurakuntapuutarhuri suunnittelee ja toteuttaa toimenpiteet yhdessä hautausmaiden työntekijöiden kanssa.	2025–2029
Vieraslajien leviämistä torjutaan.	Seurakuntapuutarhuri seuraa tilannetta alueilla. Vieraslajien torjunta on ulkoistettu.	Jatkuva
Hautakivien uusiokäyttöä jatketaan.	Seurakuntapuutarhuri, kiinteistövastaava ja hautausmaatoimikunta.	Jatkuva

	Jatketaan yhteistyötä taiteilijoiden, hautausseuran ja kivivalmistajien kanssa. Pidetään muistissa toimenpiteitä tehdessä myös hautakivien kulttuuriperintö.	
Hautausmaakerroksia järjestetään joka vuosi ja sen yhteydessä tarjotaan neuvontaa ympäristöasioissa.	Hautausmaakerroksilla tutustutaan hautausmaiden historiaan. Yhteistyössä vapaaehtoisten ja museon kanssa. Seurakuntapuutarhuri koordinoi.	kesäkuu - elokuu 2025–2029
Lisäämme seurakuntalaisten tietoisuutta hautausten ekologisista vaihtoehdoista. esim. lainaurna sirotteluun seurakunnalta.	Seurakunnan omiin viestintäkanaviin infopaketti hautausten ekologisista vaihtoehdoista. Seurakuntapuutarhuri ja viestintäsihteeri.	2025
Koneiden ympäristövaikutukset minimoidaan.	Seurakuntapuutarhuri huolehtii, että hankitaan mahdollisimman vähäpäästöisiä koneita. Kattavalla perehdytyksellä vaikutetaan koneiden ajo- ja käyttötapoihin siten, että käytön aikaisia päästöjä muodostuu mahdollisimman vähän.	Jatkuva
Seurakunta edistää ekologisten hautausapojen noudattamista.	Hautausmailla pidetään huolta, että tuhkan hautaamiselle tai sirottelulle on riittävästi hyviä vaihtoehtoja jatkossakin. Huolehditaan myös, että ratkaisut toteutetaan ekologisesti kestäväillä tavoilla. Seurakuntapuutarhuri.	Jatkuva

2.8 Metsät ja muut luonnonalueet

SEURAKUNNALLAMME ON SUURI METSÄOMAISUUS.

Metsien kokonaispinta-ala on 3911 ha.

suojeltu pinta-ala on 174 ha.

Mahdollisesti suojeluun soveltuvia luonnonalueita on yhteensä 227,8 ha.

Turvemaiden pinta-ala on 654 ha.

Metsänhoitosuunnittelu on ollut diplomin tavoitteiden kannalta myönteistä jo aikaisemmin.

Mahdollisesti arvokkaita metsäkohteita on ennakoivasti jätetty hakkaamatta. Päätöksen suojeluun siirrettävistä alueista tekee kirkkoneuvosto. Talousmetsät ovat PEFC-sertifioituja.

METSÄSUUNNITELMA

Metsäsuunnitelma on 2029 asti voimassa. Metsätaloussuunnitelma ja sertifikaatti ovat sähköisessä muodossa Metsäverkko-palvelussa. Suunnitelmaa päivitetään jatkuvasti puuston kasvun osalta automaattisesti ja manuaalisesti tehtyjen toimenpiteiden ja maastohavaintojen perusteella. Metsätaloussuunnitelma ei siis vanhene. Seurakunnan metsät on kartoitettu varsin kattavasti ja luontokohteita on kartoitettu. METSO-ohjelma: metsopolku.fi

METSÄNHOITO

Metsänhoidossa noudatetaan hyvän metsänhoidon periaatteita. Ulkoistettuna metsänhoidon asiantuntijana tällä hetkellä toimii Metsä Group. Toimija on sitoutunut vastuulliseen ja monimuotoisuuden huomioonottavaan metsänkäsittelyyn.

Metsä Group on laskenut Keuruun seurakunnan hiilivarastot ja hiilinielut loppuvuodesta 2024. Laskelmat ovat osana metsäsuunnitelmaa.

Tuloskaudelle 2025 on suunnitelmissa Kangasmannilan tilalle, Ilveslammen läheisyyteen noin kolmen hehtaarin alan ennallistaminen. Valuma-alue on suotuisa. Alajuoksulla olevan lammen vesistön tilaa toimenpide parantaa.

Seurakunnassamme on hyödynnetty ekosysteemipalveluja luonnonalueilla ja seurakunta on vuokrannut alueita mm. Paikallisen eräoppaan ja muiden virkistystoimintaa harjoittavien toimijoiden käyttöön.

Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Ilveslammen läheisyydessä noin kolmen hehtaarin alan ennallistaminen	Metsä Group, talouspäällikkö, kiinteistövastaava, luottamushenkilöt.	2025
Taloukskäytössä olevia metsiä hoidetaan kestävän metsätalouden periaatteiden mukaisesti ja metsänhoitosuunnitelmaa päivitetään. Rauhoitetut alueet pidetään edelleen rauhoitettuina.	Metsä Group, talouspäällikkö, kiinteistövastaava, luottamushenkilöt.	2025–2029
Pohditaan turvemaidella hakkuita tehdessä seuraavia asioita: <ul style="list-style-type: none"> • kantojen poisto (ei sallita...pitäisikö olla neuvoston päätös?) • miten ennalta ehkäistään kunnan rikkoontuminen? (aiheuttaa suuret 	Metsä Group, talouspäällikkö, kiinteistövastaava, luottamushenkilöt.	2025–2029

<p>päästöt vesistöihin sekä monessa tapauksessa pohjamaa rikkoutuu siinä määrin, ettei siellä pysty kävelemään)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • miten varmistetaan turvemailla jatkuvan kasvun mahdollisuus? 		
<p>Selvitetään, onko ojitetuilta alueilta suora yhteys alapuoliseen vesistöön. Voidaanko pintavedet ohjata suolle? Olisiko mahdollista perustaa kosteikko?</p>	<p>Metsä Group, talouspäällikkö, kiinteistövastaava, luottamushenkilöt.</p>	<p>2025–2029</p>
<p>Selvitetään, mitkä olisivat potentiaalisia ennallistettavia kohteita.</p>	<p>Metsä Group, talouspäällikkö, kiinteistövastaava, luottamushenkilöt.</p>	<p>2025–2029</p>
<p>Tarkistetaan, onko meidän metsäalueillamme ns. turhaan ojitettuja soita. (puusto ei ole alkanut kasvamaan).</p>	<p>Metsä Group, talouspäällikkö, kiinteistövastaava, luottamushenkilöt.</p>	<p>2025–2029</p>
<p>Valmistetaan linnunpönttöjä ja sijoitetaan ne hautausmaiden puihin.</p>	<p>Miestyöryhmä, työryhmästä vastaava pappi ja seurakuntapuutarhuri.</p>	<p>2025</p>
<p>Ylläpidämme ekosysteemipalvelujen hyödyntämistä alueillamme. (luontoalueiden vuokrasopimukset)</p>	<p>Kiinteistövastaava, talouspäällikkö.</p>	<p>2025–2029</p>

2.9 Liikenne

Seurakunnan työntekijöiden matkustussääntö päivitettiin vuonna 2023. Matkustussäännössä kehoitetaan käyttämään mm. koulutusmatkoissa julkisia kulkuyhteyksiä ja suosimaan

kimppakyytejä. Seurakunta on järjestänyt yhteiskyydityksiä jumalanpalveluksiin sekä pyrkinyt suorittamaan työtehtäviä niin, että yhdistetään työtehtäviä yhdelle käynnille. Turhaa moottoriajoneuvoilla liikkumista on toki vältetty jo ennestään. Monella henkilöstön jäsenellä tehtävät edellyttävät omalla autolla liikkumista työpisteiden välillä. Työtehtävien sujuvuuden rajoissa lisätään suosituksia asioiden hoitamiseen etäyhteyksien avulla.

Muiden seurakuntalaisten osallistuminen toimintaan tehdään jatkossakin liikkumisen kannalta mahdollisimman helpoksi bussikuljetusten ja taksikyytien avulla. Sähköautojen lataus on tulevaisuudessa mahdollista myös muutamilla seurakunnan kiinteistöillä. Sähköautojen latauspisteet asennetaan kahteen seurakunnan kiinteistöön syksyn 2024 aikana. Seurakunnassa on käytössä henkilökunnalla polkupyöräetu.

Seurakunnan tavoitteena olisi osallistua jatkossa Euroopan liikkujan viikkoon jonkinlaisella tempauksella.

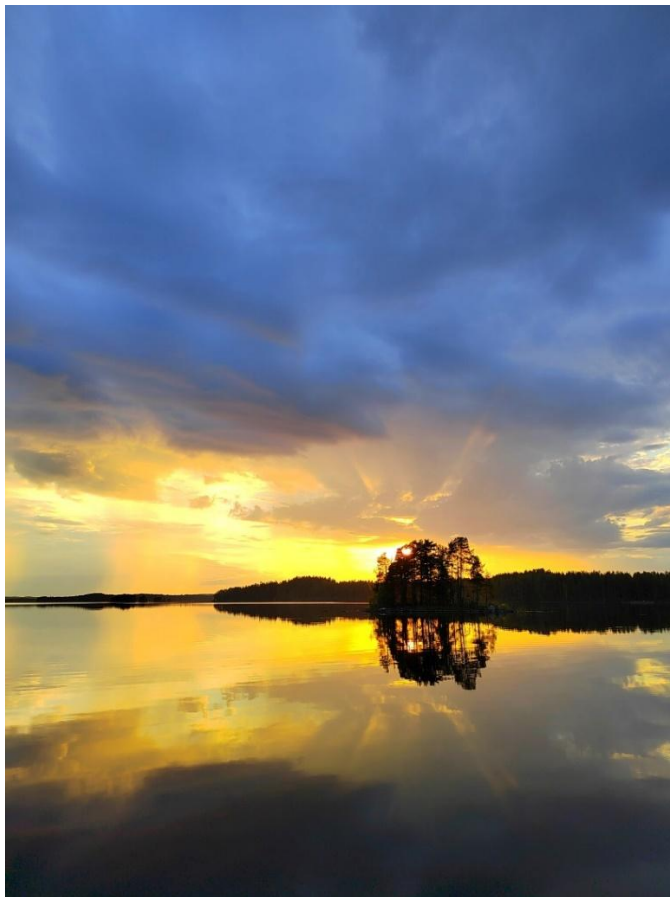
Toimenpide	Toteutus ja vastuutaho(t)	Tavoiteaikataulu
Autolla liikkumisen tarvetta vähennetään.	Yhteiskyytejä suositaan aina kun mahdollista ja esimerkiksi WhatsApp –ryhmien ja muun yhteydenpidon avulla tehostamme ”vie mennessäsi, tuo tullessasi” –periaatetta, jotta tarpeettomia työpisteiden välisiä siirtymiä saadaan vähennettyä. Toimialavastaavat huolehtivat ohjeistuksen, toimintatapojen omaksuminen on jokaisen työntekijän tehtävä.	Jatkuva
Osa palavereista ja koulutuksista pidetään etäyhteyksien kautta. Myös etätyöpäivät mahdollistetaan.	Palaverit tai koulutukset järjestetään mahdollisuuksien mukaan etäyhteydellä. Etätyöpäivät ovat mahdollisia joillakin työaloilla. Johtotiimi sopii, miten tästä yhteisestä toimintatavasta viestitään ja sovitaan.	Jatkuva
Sähköautojen latauspiste perustetaan Kamanan yhteyteen ja seurakuntatoimistolle.	Kartoitus on tehty. Toteutuu 2024. Kirkkoherra, kiinteistöpäällikkö, talouspäällikkö.	2024

3 Yhteenveto

Edellä on kuvattu lukuisia toimenpiteitä, jotka voivat aluksi tuntua rasitteilta jo ennestään monenlaisia vastuita sisältävän työn keskellä. Esitettyjen tavoitteiden on kuitenkin tarkoitus olla innoittavina ja toimintaa selkeyttävinä suuntaviivoina, eikä kaikkea tarvitse pakonomaisesti suorittaa. Mahdollisesti joistakin entisistä kaavoista ja toimintatavoista voidaan luopua ja samalla tehdä tilaa vaihtoehtoisille menetelmille. Pienikin askel kohti ekologisesti kestävämpiä toimintatapoja saattaa luoda positiivisen lumipalloefektin.

Jotta seurakunnan ydinsanoma voi jatkossakin saavuttaa kaikki ikäluokat, on sen toimintojen oltava linjassa yhteiskunnallisten muutosten kanssa. Seurakunnan tulee strategiansa mukaisesti terävöittää ekologista vastuullisuutta, ottaa kestävä kehityksen askeleita ja kokeilla rohkeasti uutta. Itsestään nämä eivät tapahdu, vaan seurakunnan työntekijöiden ja päättäjien sekä seurakuntalaisten toimia vaaditaan, jotta strategiset tavoitteet voivat toteutua.

Meillä Keuruun seurakunnassa saamme olla ylpeitä upeista vesistöistämme ja metsistämme. Varjelkaamme ja hoitakaamme niitä myös jatkossa, jotta ne olisivat ilona myös tuleville sukupolville. Puhtaina ja raikkaina.

Kuva: Leirisaaren leirikeskus, Pihlailselkä.